

sam se ulovil u nepazljivosti, da sam pozabio nač moram paziti, ar sam bil u mišli kod vas. Ja sam tako vse već spoznaval, da ću se u vas zaljubiti; a kad sam vas danas zagledal, velje me je kotno udrilo u srce, da sam ćutil, da vas ljubim.“

Berger je govoril s vse većim ognjem, vse hirtije i nježnije. Müller i Agnjica, ki su sidili na drugom kraju stola, štali su u novinah i se zaista, ili su se nek tako ćinili, kot da se ne maru za razgovor Marice i Bergera.

Marica preleti pogledom prik Agnjice i prostora, pak ozbiljno veli na pol glasno:

„Ne znam, je li vam smim verovati. Nekat se zbantovati zbog toga, ali morate mi pravo dati, da vas još jako malo poznam. Mi smo se stoper prođuću nedilju privikrat vidili, a ja sam takova, da ću se moć zaljubiti stoper onda, kad vas budem bolje poznala. Ta vaša ljubav mi je došla, oprostite, nešto malo prehitro.“

„Nikako prehitro. Kod mene je to bila prava ljubav na prvi pogled“, veli osvidočeno Berger.

„Ja zaista nimam u tomu skusenja“, reće Marica, „pak ne verujem, da je ljubav na prvi pogled moguća. To je samo strast (Leidenschaft); ljubav je sād dužjega poznavanja, i more biti samo onda stalna, ako dvimi imaju iste poglede na svit, ako imaju jednaka ćudoredna ćutenja, a to se da izviditi stoper po dužem ćasu. To je moje mišljenje. Zato bih vam lagala, kad bi rekla, da vas ljubim.“

Vi ste mi simpatični, i more se zgodati, da ću vas i ljubiti, ali mi morate k tomu dati ćasa.“

Berger kot da se tomu odgovoru nij zaćudil. On je jur imal nešto već skusenja, pak je znal, da su selske divojke, ke su odgojene po oštirih kršćanskih regulah takove, da se znaju najzad držati, da svoja ćutenja velje ne uvadu, ali kad se jednoć zaljubu, onda su vsom dušom i telom podane svojoj ljubavi. Poznal je i nekoliko iznimkov od ovoga skusenja, ali na Marici je vidil, da je pazljiva i ćudoredna, a k tomu još i lipa ter razumna, zato si je nakanil, da nju mora zadobiti.

*

Marica je povidala istinu. Berger joj je bil simpatičan, a sama u sebi je znala, da joj je vsaki dan dražji. Pisal joj je večkrat i teško joj je bilo, kad je jednu nedilju Agnjica prošla s svojim zarućnjakom domom, da ga predstavi i da zove roditelje na svoj pir, a sama se nij htla s njim sastati i pojti na šetnju. Kadkada je Marici došal na pamet i Marko Juranić. Ona je vidila, da ju Berger zna mnogo bolje zabavljati, da je jako ljubezan š njom, i da se Marko u okretnosti govora i poznanju svita ne more miriti š njim. Ona je ćutila, da je mnogo već naklonjena Bergeru i polag svojega srca. Žitak uz takovoga ćlovika mora da je zanimljiviji nego li na selu uz muža, ki ispusti retko kada ku rić. Pak u varošu ćlovik more i kamo pojti iz doma. Ili se izvezēš za nekoliko

grošev u prekrasnu okolicu Beča, na brige, pak ti pod nogami leži širok Dunaj i prostrana Maračka ravnica, ili pak se posadiš u kakov lokal, kade ti sliatka muzika svojim milim glasom proganja skrbi i te razveseljuje. To vse joj je činilo žitak u Beču, pak osebujno uz takovoga sigurno namješčenoga človeka poželjniji.

Došal je i dan Agnjičinoga pira. Na jednu nedilju odpodne su u crikvi prisegli. Agnjica je bila puna radosti i kad su prispili iz crikve u gostilnicu, kade je bila za malobrojno pozvane goste priredjena južina, je srdačno zagrlila Maricu i poviknula: „Oh, da znaš, kako sam srična!“

Müller kot da je malo čutil od te radosti ter je, kad su se posadili k stolu, suho rekal Bergeru, ki mu je bil svidak i sidil nasuprot njemu:

„Hvala Bogu, da smo tu ceremoniju zvršili! Danas smo zbog ovoga zamudili nogometnu utakmicu!“

Kad je Marica to čula, pogledala ga je začudjeno. Njoj se je nerazumljivo činilo, da more muža on čin, kada se od Boga blagoslovi zavez s ljubljenom ženom, dugočasiti, pak kad je vidila, kako pohlepno je Müller zgrabil za prepoloženo jilo, a uza to prema svojoj ženi kazal tako malo radosti i more se rec nemarnost, onda joj se je postavilo pitanje: „Je bila to prava ljubav, ka je ove dva ovde svezala?“ Učinilo joj se je to nemoguće.

Drugi dan je teta Katica, ka je bila nazoči pri poruki svoje kćeri, odhajala domom. Agnjica

i Marica su ju išle sprohoditi. Dokle je Agnjica prošla putem u jedru prodavalnicu, reče teta Katica:

„Znaš, Marica duša, meni se čer več ča nij vidilo. Ne znam, je li je to tako danas moda, ili ča, da je muž s ženom tako mrzal, skoro bi rekla gruban. I ja sam bila mlada, i ja sam imala pir, oh, zdavno je to jur prošlo, ali onda je to bilo čisto drugačije. Moj muž nij znal, kako će mi več ugoditi. Katica ovo, Katica ono, tako je išlo vse neg, vse dokle nisu došla dica i skrbi, a i po tom još. Ali ča sam čer vidila? Bože, vseneg nek zapovida: ti! daj mi ovo; ti! nu ono, a nigdar da bi ju zval po imenu. Pak ja ne znam pravo ča je uzrok, ali nekako čutim, kot kad bi Mülleru mi vsi bili ništar, kot da smo mnogo manje vridni nego ti nje-govi Bečani. Bože, ne daj, da i od Agnjice tako misli. Onda će mu morat biti rob do smrti. Ja ti velim, Marica, da mi ov pir nij učinil veliko veselje i puna sam straha zbog Agnjice. No, ali sada je jur zvršeno, pak neka bude u ime Božje!“

S teškim srcem se je odvezla teta Katica domom ostavljajuč ljubljenu kcer nesigurnoj sudbini.

Ali riči nje diboko su se zasikle Marici u srce. Ča bi bilo, kad bi i nje mati morala projti s tako turobnim srcem s nje „veselja“. Bože, ne daj! No morebit se je teti Katici več ča prestrašno činilo. Ali čisto prazne te riči nikako nisu bile, ar se je sama spomenula, kako neugodno ju je dotaknul govor Müllera po poruki. Čim je duže Marica

razmišljala od ričih tete, s tim jače je spoznavala, da je teta imala oštro oko, i da nij krivo vidila. Agnjica u svojoj ljubavi, a morebiti i zbog navike na Müllera, mnogo toga nij opazila, ča je skrbno oko majkino velje vidilo. One nemarne poglede, s kîmi je kadkada striljil Müller na Agnjicu, ono leno gibanje, kad mu je rekla, neka se posadi uza nju, to i mnogo drugo joj je došlo na pamet, pak je dohajjala polako na odgovor k pitanju, ko joj se je postavilo jur čer. Ne, ovdje nij temelj hižnoga zaveza ljubav, nego jedna sila, potrebnost. Oh, kako žalostno, ako ta potrebnost sledi jedino iz kratko durajuće strasti ili bolje rečeno, iz sebe pozabljena.

Marica zadržtne na tu misal. Na pamet joj dojde, kako se ovo ravno slaže s onom jačkom: „Za jedan hipac radosti, tisuće dan žalosti!“ Turbno se nasmiši na ovakovu misal, a u grlu ju je počelo daviti, kad si je pred oči postavila, da morebiti i ona ide k takovoj budućnosti.

*

Marica je i od sada gustokrat pohodila Agnjicu, ka je na želju Müllera morala, akoprem nerado, ostaviti službu ter pojti stanovati k njegovim roditeljem u mali, uski kabinet, u kom su kumaj dvimi imali mesta da se obrnu. Ti hipci, kad je Marica bila kod nje, bili su za nju svitli i jedini radostni. Muž joj je načinjal malo veselja, ar ako je i ostal na večer doma, štal je novine, a nju je

vse već zanemarival. Njegova majka je gospodariła, a ona je njoj mogla pomagati samo kot kakovu službena. Od sebe se razumi, da joj se to nij dopadalo, i zato se Marica nij čudila, kad ju je Agnjica vse već pozivala k sebi, ar da se s drugim ne more razgovarati.

Bergera, ki je zahajal k Müllerovim, je gústo-krat sastala. On je prema njoj bil vse ljubezniji, i ona je čutila, da ga jur ima vrlo rado. Sada je i s njim samim prošla kadkada na kraču šetnju. U mnogom su im se misli slagale. Činilo joj se je ali večkrat, da on pušča njoj najprlje izreč, ča ona tako okretno znal urediti, da si je kadkada zdvojno rekla, da ga po misece dugom poznanstvu ravno tako malo pozna, kot prvi dan.

Došal je medtim sveti čas Božića. Marica je na Stefanju opet došla k Agnjici. Povidala je ovdje, da se je jutros porekla s gospodaricom, ar joj nij hotila dopustiti da ide k sv. maši.

„No zavolj toga se ne bi bili marili s gospodaricom poréc“, reče Berger nasmišeno.

„Kako ne? Kad je danas i nedilja i svetak?“ zapita u čudu Marica.

„No pak ča je zato? Zato čete moć vindar još u nebo dojt, ako jednoč i ne idete k maši.“

„Kršćanska dužnost je, da se po nedilje ide k maši. Ako vi kot kršćan toga ne držite, mi je žal“, reče odlučno Marica.